

گروه اخلاق و آداب پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

تاریخچه و معرفی رشته اخلاق پزشکی

معرفی رشته

به دلیل جایگاه متعالی و برجسته حرفه پزشکی، اخلاق پزشکی در میان تمامی شاخه های اخلاق حرفه‌ای از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. منابع مختلف، تعاریف متعددی را برای اخلاق پزشکی ارائه داده‌اند. یکی از صاحب نظران در این زمینه، اخلاق پزشکی را اینگونه تعریف می‌کند "اخلاق پزشکی فعالیتی تحلیلی است که طی آن افکار، عقاید، تعهدات، روش رفتار، احساسات، استدلال‌ات و بحث‌های مختلف در حیطه تصمیم‌گیری‌های اخلاقی در پزشکی به صورت دقیق و انتقادی بررسی می‌شود و در موارد لزوم دستورالعمل‌هایی صادر می‌گردد. تصمیمات اخلاق پزشکی، در حیطه عملکرد طبی، بدیهیات و ارزش‌ها، خوب یا بد، صحیح یا نادرست و آنچه را که باید یا نباید انجام شود، مشخص می‌سازند". به عبارت دیگر "اخلاق پزشکی را می‌توان تنظیم رفتار و اجرای اصول حاکم بر رفتار شغلی پزشکان تعریف کرد". سیگلر¹ در کتاب خود تحت عنوان "انقلاب اخلاق پزشکی آمریکا" تعریفی بسیار ساده از اخلاق ارائه می‌دهد به این صورت که "اخلاق پزشکی اخلاق در صحنه عمل در پزشکی" می‌باشد.

اخلاق پزشکی را می‌توان دانشی گسترده و دارای دو بعد نظری و عملی در نظر گرفت. توصیف و تعریف مفاهیم و مبانی بنیادی این علم، تعیین فرضیات اخلاقی موجود و تشریح ارتباط آن با آداب و رسوم و مذاهب جوامع مختلف، جنبه نظری علم اخلاق پزشکی را تشکیل می‌دهند. بعد عملی این علم نیز با در نظر گرفتن مبانی نظری، مشکلات و چالش‌های اخلاقی موجود در قلمرو طب و مراقبت‌های بهداشتی را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد.

اخلاق پزشکی طیف وسیع و متنوعی از موضوعات و مسائلی را که ممکن است در موقعیت‌های بالینی مطرح شوند، در بر می‌گیرد که فلسفه اخلاق پزشکی، آموزش و اخلاق پزشکی، اخلاق پزشکی و پژوهش، تصمیم‌گیری داوطلبانه، حقیقت‌جویی، رازداری، اتانازی، پیوند اعضا، تخصیص منابع در پزشکی، معضلات اخلاقی در مراقبت از زنان باردار، اخلاق و ژنتیک پزشکی، برخورد با درخواست‌های درمان نابجا و چگونگی مراقبت‌های پایان‌زندگی را می‌توان از جمله مهم‌ترین مباحث مطرح در اخلاق پزشکی بر-شمرد {پزشک و ملاحظیات اخلاقی جلد 1 و 2}.

اخلاق و آداب پزشکی دارای زمینه‌های مشترک هستند بنابراین اغلب اخلاق و آداب پزشکی با هم مورد بحث قرار می‌گیرند. اما همه حوزه‌های آداب پزشکی نیز توسط علم اخلاق مورد نقد و بررسی قرار نمی‌گیرند. در فرهنگ لغت انگلیسی آکسفورد واژه آداب به صورت "کد مرسوم رفتار مودبانه در جامعه یا در میان اعضای یک حرفه خاص یا یک گروه" تعریف شده است. همچنین فرهنگ لغت پزشکی Taber آداب پزشکی را به عنوان "سیستمی اصولی، حاکم بر رفتار پزشکی که با ارتباط پزشک با بیمار، خانواده بیمار، همکاران پزشک و به‌طور کلی جامعه سر و کار دارد" تعریف می‌کند. واژه آداب از یک واژه یونانی به معنی دلپذیر و براننده برگرفته شده است و قدمتی به اندازه حرفه پزشکی دارد. تحت هدایت اصول آداب پزشکی، پزشک خانواده و مددجوی او راضی نگه

¹M Siegler

داشته خواهند شد لذا در جامعه انتظار می‌رود که پزشک از هنجارهای اخلاقی قابل قبول جامعه پیروی کند { فرهنگ لغت انگلیسی آکسفورد، فرهنگ لغت پزشکی Taber}.

تاریخچه اخلاق پزشکی

اخلاق پزشکی تاریخچه‌ای بسیار طولانی (بیش از ۲۵۰۰ سال) در سراسر جهان دارد. بر اساس تصور رایج، تاریخ اخلاق پزشکی با بقراط شروع می‌شود در حالی‌که به نظر می‌رسد، اخلاق پزشکی سابقه کهن تری داشته باشد. بدون شک از دیرباز فرهنگ‌های مختلفی مانند مصر باستان، بابلی، یونانی و ایرانی به منظور حفظ حقوق بیماران و قرار دادن حرفه طب در چهارچوب قانونی تلاش‌های گسترده‌ای کرده‌اند. قانون حمورابی که قدمت آن مربوط به سال ۱۷۵۰ قبل از میلاد می‌باشد، به عنوان یکی از اولین دست‌نوشته‌های بشری در این موضوع در نظر گرفته می‌شود {تاریخچه اخلاق پزشکی در ایران - باقر لاریجانی}. سازمان‌های مختلف دنیا از سال ۱۹۴۵ اصول و موازین اخلاقی متفاوتی را مورد استفاده قرار داده‌اند. از مهم‌ترین و شناخته شده‌ترین آنها می‌توان به بیانیه نورنبرگ در سال ۱۹۴۷ میلادی، اعلامیه هلسینکی در سال‌های ۱۹۶۴ و ۱۹۷۵ میلادی، راهنمای صادر شده توسط سازمان بهداشت و رفاه دولت آمریکا در سال ۱۹۷۴ اشاره کرد {اصول و موازین اخلاق پزشکی و میزان سازگاری آن با مبانی اخلاق اسلامی - حجت الاسلام اسم حسینی}. اخلاق پزشکی در ایران از سابقه‌ای دیرینه برخوردار است به طوری که در بعضی منابع بیان شده است که سابقه آن به دوران قبل از بقراط می‌رسد و در آن زمان از اصطلاح "مدرن" برای اخلاق پزشکی استفاده شده است {پزشک و ملاحظیات اخلاقی جلد ۱ و ۲}. با وجود پیوند عمیق علم پزشکی از دوران قبل از اسلام در ایران با تعلیمات اوستا و آیین مذهبی زرتشت باید گفت که پیدایش اسلام تاثیر بسیار برجسته‌ای بر توسعه علم پزشکی و نیز تکمیل مکارم اخلاق در قشر پزشکان داشته است. امروزه نیز به ویژه در دهه‌های اخیر، اخلاق در پزشکی مورد توجه گسترده بسیاری از دانشمندان و اندیشمندان جهان قرار گرفته است که تلاش سازمان‌های جهانی به منظور قانونمند کردن اصول اخلاقی در دانش پزشکی و تدوین بیانیه جهانی اخلاق زیستی به وسیله سازمان یونسکو از جمله ثمرات ارزشمند این توجه می‌باشند. از آنجا که اخلاق پزشکی به هیچ وجه از توسعه و پیشرفت دانش پزشکی جدا نمی‌باشد بنابراین بسیار ضروری است که با وجود مشکلات بسیاری که با آن مواجه هستیم تمامی اساتید، محققین، دانشجویان و مسئولان کشور در کنار اهتمام به توسعه علم در زمینه‌های مختلف، توجه به مبانی و اصول اخلاقی را از یاد نبرند {تاریخچه اخلاق پزشکی در ایران - باقر لاریجانی}.

در سال ۱۳۷۲ نیز اولین مرکز مطالعات و تحقیقات اخلاق پزشکی در حوزه معاونت دانشجویی، فرهنگی، حقوقی و مجلس وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با تعیین اهداف مهمی همچون تشکیل گروه‌های آموزشی اخلاق پزشکی در بسیاری از دانشکده‌های علوم پزشکی کشور، آموزش متخصصین اخلاق پزشکی، انتشار کتب درسی جهت برنامه درسی دانشکده‌های علوم پزشکی و تاسیس شورای نظارت بر مسائل اخلاقی در پزشکی، تشکیل شد.

تاریخچه گروه اخلاق و آداب پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

گروه اخلاق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه با هدف ایجاد بستری مناسب به منظور فراهم کردن مراقبت ایمن برای بیماران، ارتقاء کیفیت مراقبت آنها، برخورد مناسب و انسانی با بیماران و همچنین بهبود روابط حرفه‌ای بین اعضای تیم ارائه دهنده خدمات سلامت، توسط آقای دکتر علیرضا جانبخش، آقای حسین زرین فام و خانم دکتر اسماعیلی پایه‌گذاری گردید. سپس آقای دکتر بابک یزدی به عنوان مدیر گروه اخلاق پزشکی انتخاب شدند که تا کنون نیز عهده‌دار این مسئولیت می‌باشند.

در تاریخ ۱۳۹۷/۰۴/۲۵ با پیشنهاد کار گروه اخلاق و آداب پزشکی دانشگاه و بر اساس مصوبه شورای آموزشی دانشگاه، گروه اخلاق پزشکی به گروه اخلاق و آداب پزشکی تغییر نام داد.

اعضای گروه اخلاق و آداب پزشکی

مدیریت

CV	مرتبه علمی	سمت	نام و نام خانوادگی
	دانشیار متخصص پاتولوژی (آسیب- شناسی)	مدیر گروه اخلاق و آداب پزشکی	۱-دکتر بابک ایزدی
	استاد دکترای تخصصی مهندسی بهداشت محیط	دبیر شورای اخلاق پزشکی دانشگاه	۲-دکتر علی الماسی
	دانشیار داروسازی	معاون پژوهشی گروه اخلاق پزشکی	۳-دکتر محمد حسین فرزایی
	استادیار دکترای تخصصی (phD) پژوهشی	معاون آموزشی گروه اخلاق پزشکی	۴-دکتر محمد رسول خزاعی

اعضای هیات علمی

ردیف	نام و نام خانوادگی	مرتبۀ علمی	CV
۱	دکتر بابک ایزدی	دانشیار متخصص پاتولوژی	
۲	دکتر محمد رسول خزاعی	استادیار دکترای تخصصی (phD) پژوهشی	
۳	دکتر علی الماسی	استاد دکترای تخصصی مهندسی بهداشت محیط	
۴	دکتر علی سروش	دانشیار متخصص طب ورزشی و توانبخشی	
۵	دکتر محمد حسین فرزایی	دانشیار دکترای داروسازی	
۶	دکتر علی اکبر پرویزی فرد	استادیار دکترای روانشناسی بالینی	
۷	دکتر مرضیه کبودی	استادیار دکترای مامایی	
۸	دکتر سید ابوالحسن سیدزاده	استاد فوق تخصص بیماری‌های کودکان	

	دانشیار متخصص بیماری‌های عفونی	دکتر فیض اله منصوری	۹
	استاد متخصص بیماری‌های عفونی	دکتر علیرضا جانبخش	۱۰